

KÚRIA

Bfv.I.1525/2014/3.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év december hó 15. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 9.B.XIV.24574/2011/26. számú, valamint a Fővárosi Bíróság 24.Bf.XIV.8468/2011/10. számú ítéletét megváltoztatja,

a terhelt cselekményeit

a Btk. 365. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő rablás büntettének,

2 rendbeli, a Btk. 365. § (1) bekezdés I. fordulata szerint minősülő rablás büntettének, valamint

a Btk. 370. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés bb) és bc) pontja szerint minősülő lopás vétségének minősíti,

a terhelttel szemben a kilenc évi szabadságvesztést a Btk. 81. § (2)-(3) bekezdése alapján tekinti kiszabottnak azzal, hogy azt fegyházban kell végrehajtani, és a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követően a terhelt feltételes szabadságra bocsátható.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályukban fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, illetve azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2011. május 11. napján kihirdetett 9.B.XIV.24574/2011/26. számú ítéletével hatályon kívül helyezte a Pesti Központi Kerületi Bíróság, mint fiataalkorúak

bírósága 6.Fk.27158/2010/27. számú határozatának próbára bocsátó rendelkezését, és **a** terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény (1) bekezdésébe ütköző rablás büntetében, melyből 2 rendbeli a 321. § (1) bekezdés II. fordulatára, 1 rendbeli a 321. § (3) bekezdés a) pontja szerint minősül, valamint az 1978. évi IV. törvény 316. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés II. fordulat c) és d) pontja szerint minősülő lopás vétségében, és ezért, valamint a próbára bocsátással érintett büntetőeljárást eredményező hamis vád büntette [1978. évi IV. törvény 233. § (1) bekezdés a) pontja, (2) bekezdése] miatt halmazati büntetésül nyolc év fegyházbüntetésre és a közügyektől öt év eltiltásra ítélte. Emellett elrendelte a Pesti Központi Kerületi Bíróság mint fiataalkorúak bírósága 3.Fk.29437/2009/16. számú határozatában kiszabott - három évi próbaidőre felfüggesztett - egy év négy hónapi, a fiataalkorúak fogházában végrehajtandó szabadságvesztés végrehajtását, rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

A bejelentett fellebbezések alapján másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 2011. október 7. napján kihirdetett 24.Bf.XIV.8468/2011/10. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta; terhelt rablási cselekményeinek jogszabályi alapját az 1978. évi IV. törvény 321. § (1) bekezdés I. fordulatára helyesbítette, a fegyházbüntetés és a közügyektől eltiltás tartamát kilenc-kilenc évre súlyosította; a terhelttel szemben alkalmazott próbára bocsátást megszüntette, az abban terhére rótt cselekményt pedig hamis vád büntettének nevezte meg. Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyta.

A másodfokú ítélet indokolása szerint a terhelt terhére megállapított bűncselekmények közül a 3 rendbeli rablás büntette a cselekmények elkövetésekor hatályban volt 1978. évi IV. törvény 137. § 17. pontjára figyelemmel személy elleni erőszakos bűncselekménynek minősült, a másodfokon eljáró törvényszék a büntetést az 1978. évi IV. törvény 85. § (2) és (4) bekezdése alapján tekintette kiszabottnak.

A Legfőbb Ügyészség a jogerős ügydöntő határozatokkal szemben felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontjára alapozva.

Indítványában kifejtette: az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII. 15.) AB határozatában megállapította, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23-tól 2013. június 30-ig hatályos 85. § (4) bekezdésének alkalmazása alaptörvény-ellenes, és kimondta e törvényhely konkrét büntetőügyben való alkalmazhatóságának tilalmát, valamint azt is, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azt a hatálybalépésére, 2013. július 1-

jére visszaható hatállyal megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság egyben elrendelte a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 85. § (4) bekezdésének, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. § (4) bekezdésének alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát is.

Miután a terhelttel szemben a büntetést még nem hajtották végre, a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontja szerinti felülvizsgálati feltételek fennállnak, ezért indokoltnak tartotta a felülvizsgálati eljárás lefolytatását.

Hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálat során a Be. 423. § (2) bekezdésének második mondata szerint a felülvizsgálati indítványt az annak elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Miután pedig a Btk. - jelenleg hatályos - 81. §-ának (3) bekezdése szerint a terheltre irányadó büntetési tételkeret öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, aminek középértéke tíz év, álláspontja szerint a jogerős határozatban a maradéktalanul feltárt enyhítő és súlyosító körülmények számbavételével kiszabott büntetés mértéke az alkotmányos tételkeretek között sem tekinthető eltúlzottnak; az a büntetési célok eléréséhez változatlanul indokolt.

Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a Pesti Központi Kerületi Bíróság és a Fővárosi Bíróság ítéletét akként változtassa meg, hogy a terhelt cselekményeit a hatályos Btk. szerint minősítse, és a büntetést a Btk. 81. § (3) bekezdése alapján tekintse kiszabottnak. Egyben állapítsa meg a Btk. 38. § (2) bekezdése alapján, hogy a terhelt legkorábban a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra (BF.1574/2014/1.).

A Be. 416. § (1) bekezdésének e) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát elrendelte, feltéve, hogy a terhelt még nem mentesült a büntetett előlélethez fűződő hátrányos következmények alól, avagy a kiszabott büntetés, az alkalmazott intézkedés végrehajtása még nem fejeződött be, illetve a végrehajthatósága még nem szűnt meg.

Az Alkotmánybíróság a Legfőbb Ügyészség által hivatkozott 23/2014. (VII. 15.) AB határozatában megállapította, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23-tól 2013. június 30-ig hatályos 85. § (4) bekezdésének alkalmazása alaptörvény-ellenes, és kimondta e törvényhely konkrét büntetőügyben való alkalmazhatóságának tilalmát, valamint azt is, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. § (4)

bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azt a hatálybalépésére, 2013. július 1-jére visszaható hatállyal megsemmisítette, egyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 45. § (6) bekezdése alapján elrendelte a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 85. § (4) bekezdésének, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. § (4) bekezdésének alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát is.

A terhelt jelenleg a megtámadott határozatokkal kiszabott büntetését tölti, így a felülvizsgálati eljárás feltételei fennállnak.

Ezért a Kúria a felülvizsgálati eljárást lefolytatta, és ennek során a megtámadott határozatokat - a Be. 424. § (1) bekezdésére figyelemmel tanácsulésen eljárva - a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján felülbírálta; emellett vizsgálta a Be. 423. § (5) bekezdésében meghatározott esetleges eljárási szabálysértéseket is, illet azonban nem észlelt.

A felülvizsgálati indítvány alapos.

Az Alkotmánybíróság határozata által elrendelt felülvizsgálat során figyelemmel kell lenni a felülvizsgálati eljárás általános szabályaira, így a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és az a felülvizsgálati indítványban nem támadható, továbbá a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot a Kúria csak a támadott részében és az indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül.

Emellett azonban az ezen okon alapuló felülvizsgálati eljárásra a törvény külön rendelkezéseket is megállapít.

Ilyen külön rendelkezést tartalmaz a Be. 423. § (2) bekezdése; eszerint az Alkotmánybíróság határozatán alapuló felülvizsgálati indítványt nem a megtámadott határozat meghozatala, hanem az elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

Eszerint akkor, ha az Alkotmánybíróság valamely jogszabályi rendelkezést annak alaptörvény-ellenessége miatt megsemmisített, a felülvizsgálati eljárásban a megsemmisített jogszabályhely figyelmen kívül hagyásával kell felülbírálni a megtámadott határozatot.

Abban az esetben pedig, amikor az Alkotmánybíróság egy, már hatályban nem lévő jogszabály vagy jogszabályhely alaptörvény-ellenességének megállapítása mellett rendeli el azon büntetőügyek felülvizsgálatát, mely ügyekben az utóbb alaptörvény-ellenesnek bizonyult jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést alkalmazták a

bíróságok, a Kúriának a kötelezően lefolytatandó felülvizsgálati eljárásban az Alkotmánybíróság határozatából fakadóan a már hatályban nem lévő, de utóbb alaptörvény-ellenesnek nyilvánított jogszabály vagy jogszabályhely figyelmen kívül hagyásával kell elvégeznie a megtámadott határozatok felülvizsgálatát.

A hivatkozott rendelkezésből az is következik, hogy a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a hatályos Btk., azaz a 2012. évi C. törvény rendelkezései az irányadók.

A Btk. 2. § (1) bekezdése szerint azonban a bűncselekményt az elkövetéskor hatályos büntető törvény szerint kell elbírálni, és a (2) bekezdés szerint az elbíráláskor hatályos büntető törvényt akkor kell alkalmazni, ha eszerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el.

Ennek megfelelően a Be. 423. § (2) bekezdésének második mondata mellett is figyelemmel kell lenni a Btk.-nak az időbeli hatályra, ezen belül is visszamenőleges hatályra vonatkozó rendelkezésére.

Ezért a Kúriának egybe kellett vetnie a terhelt terhére megállapított bűncselekmények elkövetésének idején hatályban volt és a jelenleg hatályos anyagi jogi rendelkezéseket, mégpedig az Alkotmánybíróság által megsemmisített, illetve alaptörvény-ellenesnek minősített jogszabályi rendelkezések figyelmen kívül hagyásával.

A terhelt által elkövetett cselekmények mind az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény, mind a Btk. szerint bűncselekménynek minősültek, ezért a két törvény rendelkezéseit arra figyelemmel kellett egybevetni, hogy melyik kedvezőbb a terhelt számára.

A töretlen bírói gyakorlat szerint annak eldöntésénél, hogy melyik törvény alkalmazása eredményez kedvezőbb elbírálást a terheltre nézve, elsősorban a bűncselekmény törvényi büntetési tételéből kell kiindulni.

A terhelt terhére megállapított bűncselekmények büntetési tétele azonban nem változott.

Mivel a terhelt több bűncselekményét egy eljárásban bírálták el, ezért vele szemben az eljárás bíróságok halmazati büntetést szabtak ki.

Az 1978. évi IV. törvény 81. §-ának (2) bekezdése szerint a halmazati büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre megállapított büntetési nemek, illetve büntetési tételek közül a leg súlyosabb alapulvételével kell kiszabni, és a (3) bekezdés

szerint akkor, ha a törvény a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettőre határozott ideig tartó szabadságvesztést rendel, a (2) bekezdés szerinti büntetési tétel a felével emelkedik, de nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

A hatályos Btk. 81. § (2) bekezdése szerint pedig a halmazati büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre megállapított büntetési nemek, illetve büntetési tételek közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni, míg a (3) bekezdés szerint akkor, ha a bűnhalmazatban levő bűncselekmények közül legalább kettő határozott ideig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, a büntetési tétel felső határa a legmagasabb büntetési tétel felével emelkedik, de az nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

Azaz tartalmilag a halmazati büntetés szabályai mindkét törvényben azonosak.

Az 1978. évi IV. törvény 83. § (2) bekezdése szerint a határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó, és a (3) bekezdés szerint akkor, ha a törvény a büntetés kiszabása esetén a Különös Részében meghatározott büntetési tételek emelését írta elő, a (2) bekezdésben meghatározott számítást a felemelt büntetési tételekre tekintettel kell elvégezni.

A Btk. 80. § (2) és (3) bekezdése tartalmilag ezzel ugyancsak azonos.

Azaz az irányadó büntetési tételekre és a halmazati büntetés szabályaira tekintettel a terhelttel szemben mind az 1978. évi IV. törvény, mind a Btk. szerint öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés a halmazati büntetésként kiszabható szabadságvesztés mértéke.

Emellett mind az 1978. évi IV. törvény 83. § (2) bekezdése, mind a Btk. 80. § (2) bekezdése tartalmilag azonos módon írja elő azt is, hogy a határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó, ami a terhelttel szemben tíz évi szabadságvesztés.

Azaz a terhelt számára a Btk. e rendelkezései nem eredményeznek kedvezőbb elbírálást.

A Be. 427. § (2) bekezdése szerint akkor, ha a felülvizsgálati eljárás lefolytatására az Alkotmánybíróság határozata alapján került sor, a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot megváltoztatja és a törvénynek megfelelő határozatot hoz, ha ez az iratok alapján lehetséges.

Az idézett törvényhely - a Be. 423. § (2) bekezdésének második mondatával egybevetve - a Kúria számára több irányban teremt kötelezettséget:

- egyrészt az Alkotmánybíróság határozata alapján a felülvizsgálati eljárást le kell folytatni,*
- másrészt a felülvizsgálatot az Alkotmánybíróság által alaptörvény-ellenesnek nyilvánított rendelkezés figyelmen kívül hagyásával kell elvégeznie és a bűncselekményeket ekként kell elbírálnia,*
- harmadrészt a felülvizsgálati eljárás során nem hozhat a megtámadott határozatokat hatályukban fenntartó határozatot,*
- végül a megtámadott határozatok megváltoztatásával maga hoz a törvénynek megfelelő határozatot, ha ez az iratok alapján lehetséges.*

Miután az elsőfokú bíróság feltárt, kismértékben a másodfokú bíróság által módosított és súlyuknak megfelelően értékelt büntetéskiszabási körülményekre figyelemmel a törvénynek megfelelő határozatot maga is meghozhatta.

A büntetéskiszabási körülményekre figyelemmel - ezen belül különös tekintettel a másodfokon eljáró bíróság által is kiemelten hangsúlyozott súlyosító körülményekre, így arra, hogy ugyancsak rablás miatt kiszabott, felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje, és nem sokkal ezen ítélet jogerőre emelkedését követően, továbbá próbára bocsátás tartama alatt követett el a terhelte újabb, jelentős tárgyi súlyú bűncselekményeket - a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés mértéke eltúlzottnak nem tekinthető.

Ahogy arra a 23/2014. (VII. 15.) AB számú határozatában az Alkotmánybíróság is rámutatott: az egyes bűncselekmények természetéhez és súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásai együttesen szolgálják a jogállami büntetés funkcióját, a társadalom védelmét, a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást, valamint a speciális és a generális prevenciót.

Erre is figyelemmel a terhelttel szemben kiszabott kilenc évi szabadságvesztés az Alkotmánybíróság által alaptörvény-ellenesnek nyilvánított Btk. 81. § (4) bekezdésében írt rendelkezés figyelmen kívül hagyása mellett sem törvénysértő; az a 81. § (3) bekezdés szerint kiszabható mértékét nem haladja meg.

Minthogy azonban a Be. 423. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság határozatával elrendelt felülvizsgálati eljárásban nem a megtámadott határozat meghozatalakor, hanem a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályban lévő jogszabályok az irányadók, nem lehetett figyelmen kívül hagyni azt, hogy a terhelte számára a feltételes szabadságra bocsátás Btk. szerinti szabályai kedvezőbbek.

Az 1978. évi IV. törvény 47. § (2) bekezdése alapján a kiszabott

büntetésből a terhelt akkor lenne feltételes szabadságra bocsátható, ha a fegyházban végrehajtandó büntetésének legalább négyötöd részét kitöltötte.

A Btk. 38. § (2) bekezdése szerint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének, de legkevesebb három hónapnak a kitöltését követő nap.

Ahogy azt a Kúria 4/2013. (X. 14.) BK véleményében kifejtette: a *határozott tartamú szabadságvesztés esetében a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi, törvény erejénél fogva kötelező időpontjára vonatkozó rendelkezés a 2012. évi C. törvény (Btk.) 2. § (1)-(2) bekezdése szerinti elbírálás fogalmába tartozik, azaz, az elbírálásnak ez a rendelkezés is része.*

Erre figyelemmel pedig a vonatkozó jogszabályi rendelkezés megváltoztatása alapot ad az új Btk. alkalmazására (B.8/2014. számú elvi döntés).

Miután az alkotmánybírósági határozatra tekintettel lefolytatott felülvizsgálatnál – az eltérő felülvizsgálati ok miatt – nem irányadó Be. 417. § (1) bekezdés b) pontja, így nem szab gátat a felülvizsgálatnak az abban szereplő akadály, azaz a büntetés törvényes volta.

Ennek megfelelően a Kúria a Be. 427. § (2) bekezdése alapján a megtámadott határozatokat megváltoztatta és a terhelt cselekményeit a Btk. alapján elbírálva minősítette.

A büntetés kiszabása során a terhelt terhére értékelendő körülményekre – különösen az előbbieken kiemelt súlyosító körülményekre, és ennek kapcsán az elkövető személyében rejlő társadalomra veszélyességre – figyelemmel az irányadó tételkeret felső határán belül, a középértéket el nem érően kiszabott szabadságvesztés enyhítését azonban nem látta indokoltnak, ahogy a mellékbüntetését sem.

Ezért a vele szemben kiszabott büntetés mértékét ugyan nem érintette, azonban azt nem az alaptörvény-ellenesnek ítélte, az 1978. évi IV. törvény 85. § (4) bekezdése, hanem a Btk. 81. § (2) és (3) bekezdése alapján tekintette kiszabottnak.

A szabadságvesztést a Btk. 37. § (3) bekezdés ad) pontja alapján fegyházban kell végrehajtani.

A Btk. 38. § (2) bekezdésének a) pontjára figyelemmel a Kúria megállapította, hogy a terhelt a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követően feltételes szabadságra bocsátható.

Emellett a Kúria a fegyházbüntetést a Btk. 37. § (3) bekezdés ad)

pontja alapján, a közügyektől eltiltást pedig a 61. és 62. § alapján tekintette kiszabottnak.

A próbára bocsátás megszüntetésére vonatkozó rendelkezés a Btk. 66. § (1) bekezdés b) pontján, a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése a Btk. 87. § b) pontján, az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítása a Btk. 92. § (1) és (2) bekezdésén alapul.

A Kúria az ítéletek egyéb rendelkezéseit törvényesnek találta, ezért azokat hatályukban fenntartotta.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Kúria az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. december 15.

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Vaskuti András s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:
TóthLné
bíróügyi tisztviselő